MTA Genel Müdürlüğü'nün Ortaya Çıkardığı Yeni Bir Kara Elmas Yöresi

"KONYA–KARAPINAR Kömür Sahası"

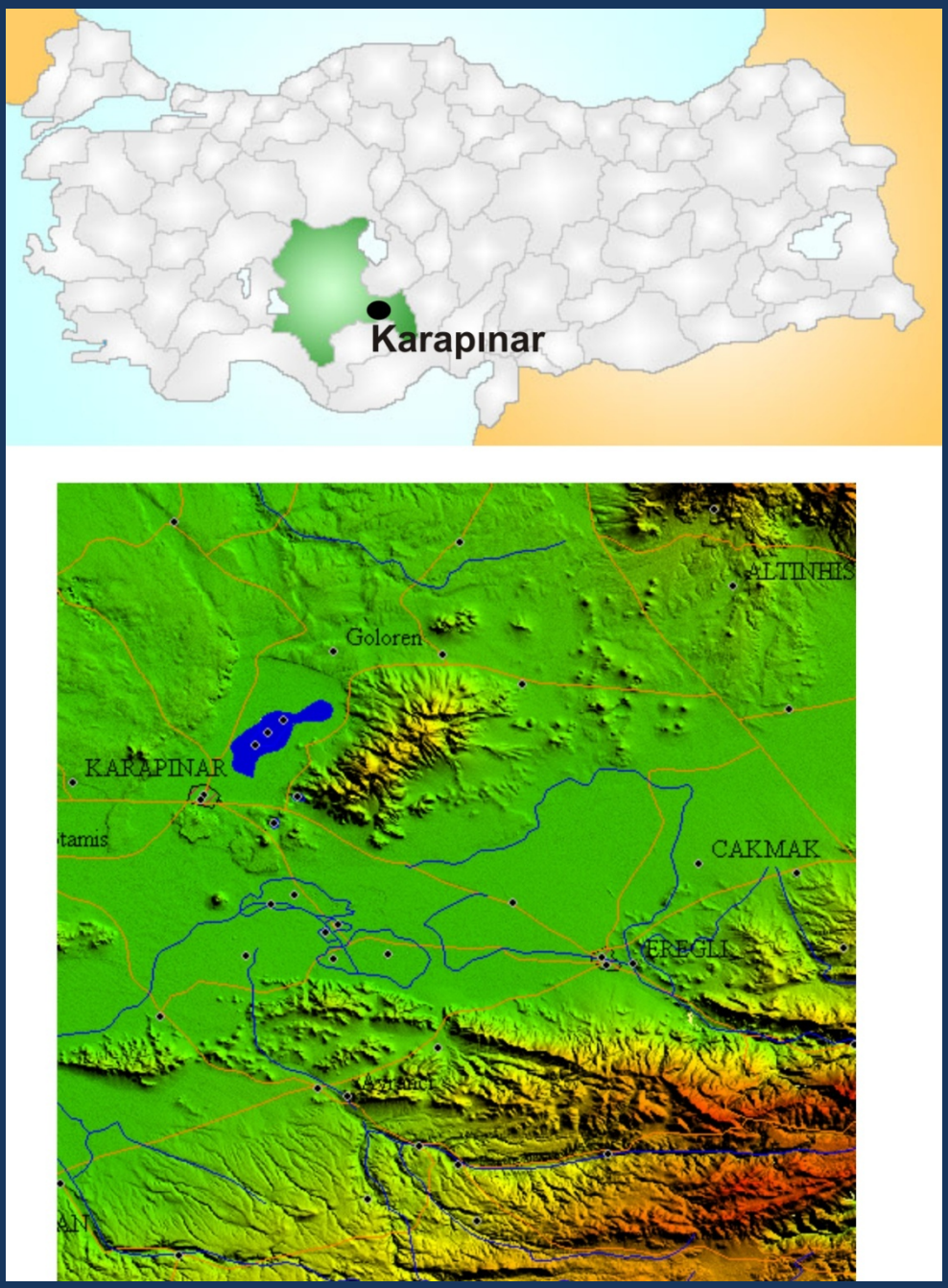

Şekil 1. Konya Karapınar Kömür Sahası'nın coğrafik ve yer bulduru haritası.

KONYA – KARAPINAR

Lokasyon: İç Anadolu Bölgesi (Konya İline bağlı, Konya'nın doğusu).

Kömür Sahası: Karapınar'dan 26 km güneye doğru.

İklimi: Karasal İklim.

Ulaşım: Konya (111) km, Adana ve Aksaray'a bağlantılı yolları mevcut.

Önsöz:

Konya Karapınar sahası, MTA tarafından 2007 yılında çalışılmaya başlanmış, yaz-kış çalışılarak, 4 yıllık bir süre içinde toplam 4000 km^2 kompilasyon ve 2750 km^2 detay jeoloji ve sondaj çalışmaları elit elemanları tarafından yapılarak, yeni bir kömür sahasının 3 boyutu ile ortaya konduğu MTA'nın yüz akı olan çok güzel bir çalışmasıdır.

Bu çalışma ile ülkemize mükemmel özellikleri olan, küçük bir Elbistan kömür sahası kazandırılmış, 1,832 milyar ton'luk bir görünür linyit rezervi ortaya konmuştur.

Kömür ve Ülkemiz için Önemi: Kömür, ülkemizin kendi öz kaynağı olan, en önemli doğal yakıt hammaddelerinden biridir. Ülkemiz enerji kaynakları açısından sorunlu ve dışa bağımlı bir portföy sergilemektedir. Ülkemizi bu durumda rahatlatan en önemli hammaddelerinden biri kendi öz kaynağı olan kömür yataklarıdır. Yılda 100 milyon ton kömür tüketimi olan ve gittikçe artan ülke nüfusunun enerji talebini uzun yıllar karşılayabilmek için MTA Genel Müdürlüğü son yıllarda (2005 yılından itibaren) çalışmalarına büyük bir ivme kazandırmış ve ülke kömür rezervlerini geçmişe göre % 50 oranlarında arttırmış, ülkemiz kaynaklarına Karapınar sahası gibi yepyeni kömür sahaları kazandırmıştır.

Karapınar Kömür Sahası tümüyle MTA ve ülke imkanları kullanılarak ortaya çıkarılmış, deneyimli personelin büyük özverileri ile tüm özellikleri belirlenmiştir. Bu çalışma kömür aramalarında da bir model olarak genç araştırmacılara hep sunulur olacaktır. Gerek sondaj, gerek analiz, gerekse yorumsal olarak modern sistemler kullanılmış, yorumlamaları yapılmıştır.

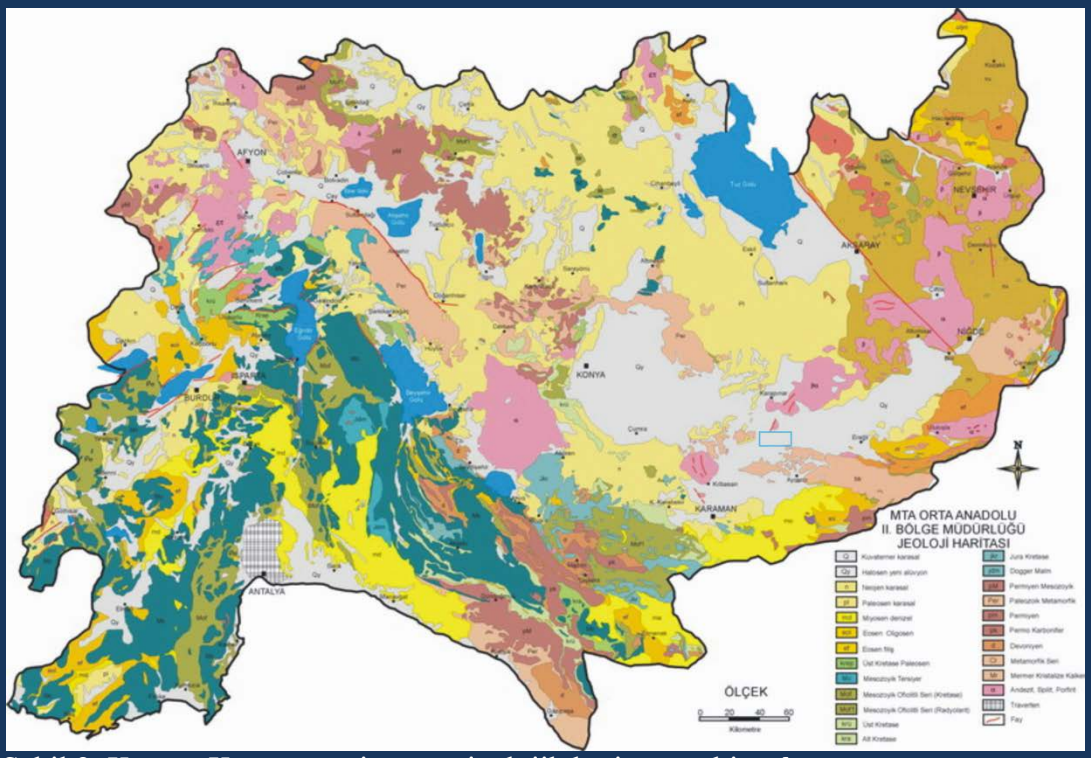

Şekil 2. Konya, Karapınar civarının jeolojik haritası ve birimleri.

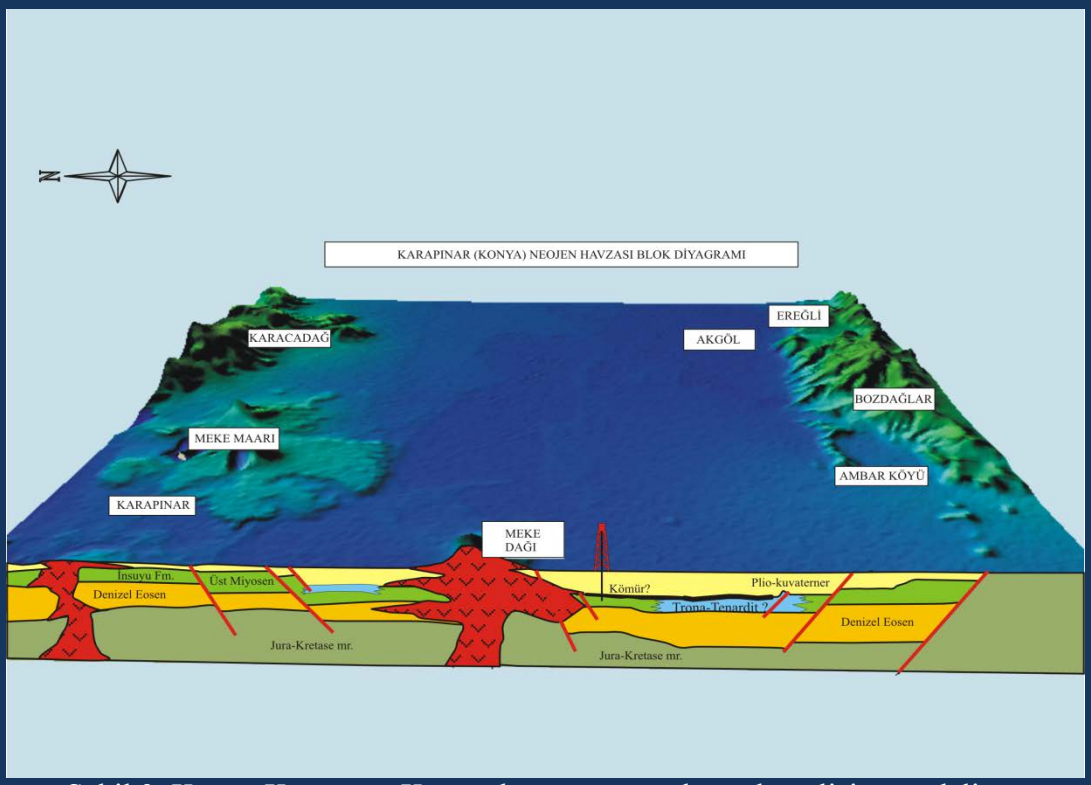

Şekil 3. Konya Karapınar Kömür havzasının üç boyutlu gelişim modeli.

Şekil 4. Konya Karapınar Kömür Havzası düz ve geniş bir topografyaya sahiptir.

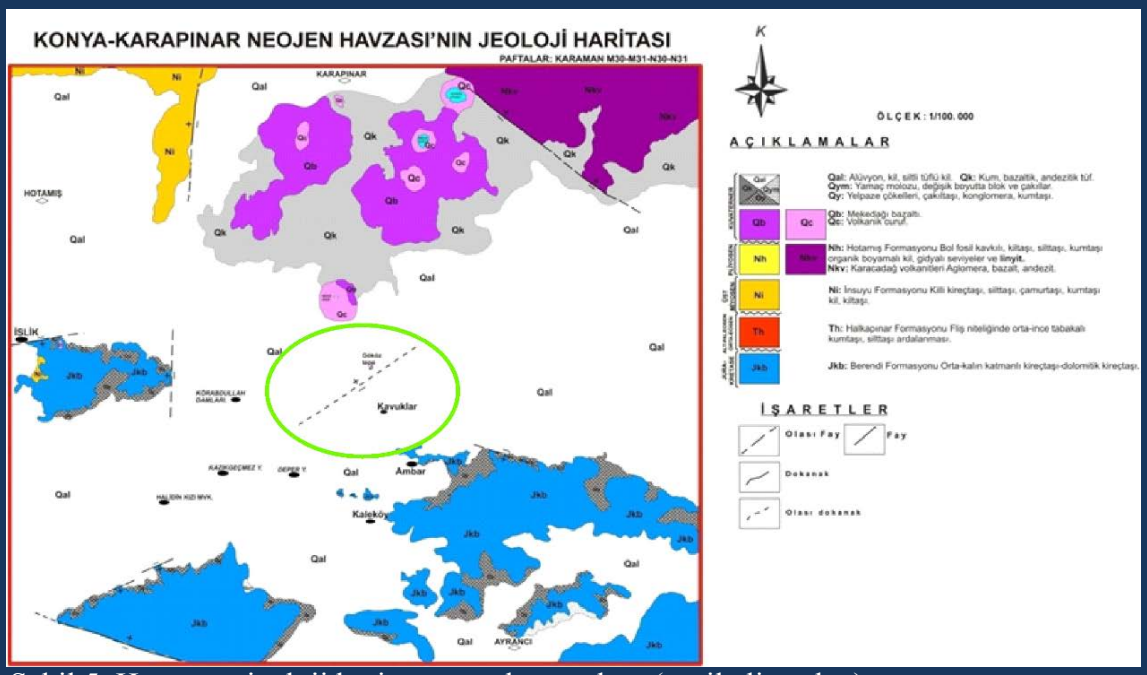

Şekil 5. Havzanın jeoloji haritası ve çalışma alanı (yeşil elips alan).

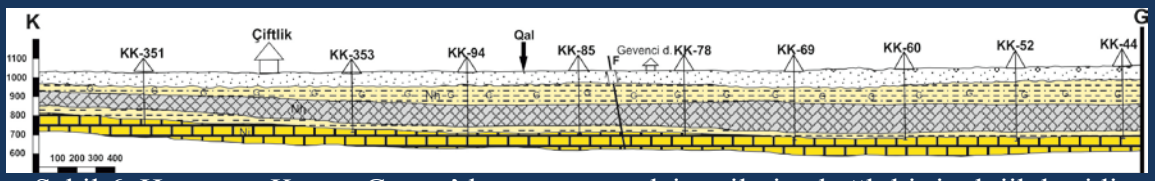

Şekil 6. Havzanın Kuzey-Güney'den geçen sondaj verilerine bağlı bir jeolojik kesidi (Gri taralı zon kömürlü kesimdir).

Şekil 7. Havzada yaz-kış sondaj çalışmaları devam etmiş ve izlenmiştir.

Şekil 8. Sondajlarla elde edilen karotlardaki kömür görüntüleri

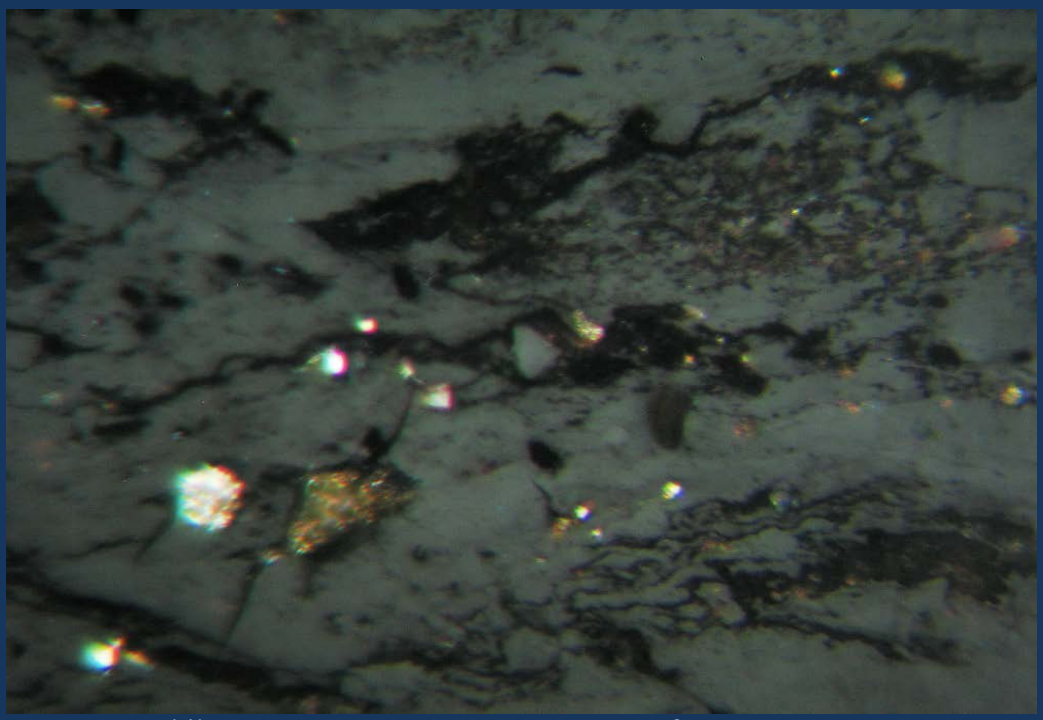

Şekil 9. Karapınar Kömürlerinin petrografik görüntüsü.

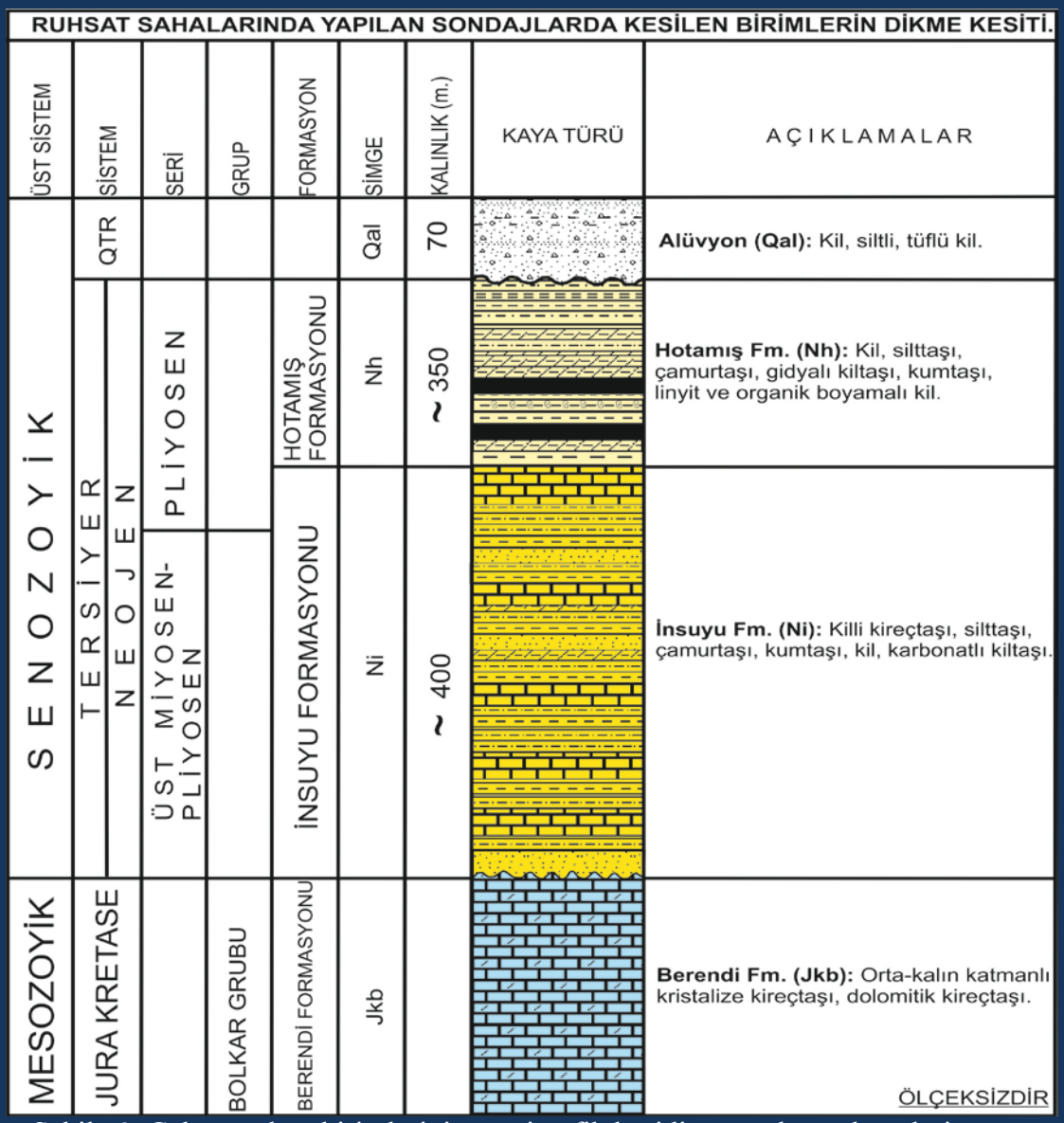

Şekil 10. Çalışma alanı birimlerinin stratigrafik kesidi ve ortalama değerleri.

Konya-Karapınar Neojen Havzası'nda kömür oluşukları Pliyosen yaşlı Hotamış Formasyonu içerisinde yer almakta olup, gelişen göl havzalarının bataklık kesimlerinde oluşmuştur.

Çalışma sahasının değişik kesimlerinde yapılan sondajlı aramalarda farklı kömür kalınlıkları ve damar sayısı gözlenmiştir. Kömür horizonunda 1 ile 31 damar halinde yataklanma gözlenir. Damar kalınlıkları 0,10 m. ile 33,10 m. arasında değişiklik göstermektedir. Kömürlerin ortalama kalınlığı 21,00 metredir. Kömürlerin toplam kalınlığı 0,50 m. ile 164,15 metre arasında değişiklik göstermektedir.

Ortalama kömür derinliği 138,00 metredir. Kömür ortalama olarak 204 metre derinlikte sonlanmaktadır.

Karapınar kömür baseni çalışmalarında, 100.000 metre'nin çok üzerinde 414 adet farklı yerde karotlu sondaj çalışmaları yapılmış, 4863 adet kömür örneği alınmış ve detay analizleri gerçekleştirilmiştir.

Çökelme ortamındaki geçici değişikler, tektonizma ve göl kıyısına yakın yerlerdeki ortam koşullarının değişimi sahada bu şekilde bir yataklanmanın oluşumuna neden olmuştur.

Şekil 11. Kömürlerle birlikte bulunan kayaçların, tabakaların özellikleri dikkatle incelenmiş, kömür oluşumları 3 boyutlu olarak irdelenmeye çalışılmıştır.

Çizelge 1. Konya-Karapınar Kömürlerinin bazı özellikleri.

Özellikler	**Değerleri** (orijinal kömürde)
Ortalama Isıl Değeri	1375 kcal/kg
Nem	% 47
Kül	% 20
Uçucu Madde	% 24
Toplam Kükürt	% 2,78
Sabit Karbon Oranı	% 10
Toprak / Kömür	7,20 m^3/ton
Yapılmış Sondaj aralıkları	~500 metre
Ortalama kömür kalınlığı	21 metre

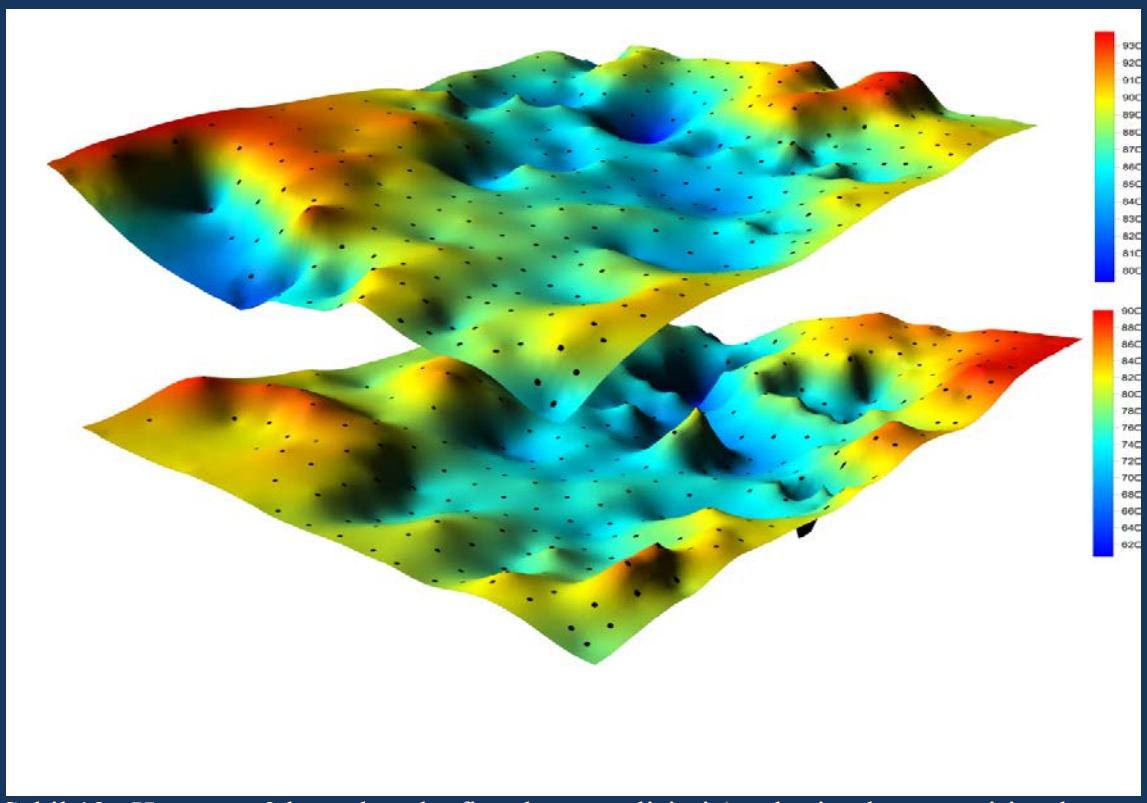

Şekil 12. Havzanın 3 boyutlu rölyefi ve havza gelişimi (üst kesim, kömüre giriş, alt kesim de kömürün alt kesim topografyasını göstermektedir).

Şekil 13. Çalışmalar ciddi şekilde yürütülmüş, MTA yönetimi de çalışmalar ile ilgili bilgileri sık sık yerinde inceleyerek izlemiştir.

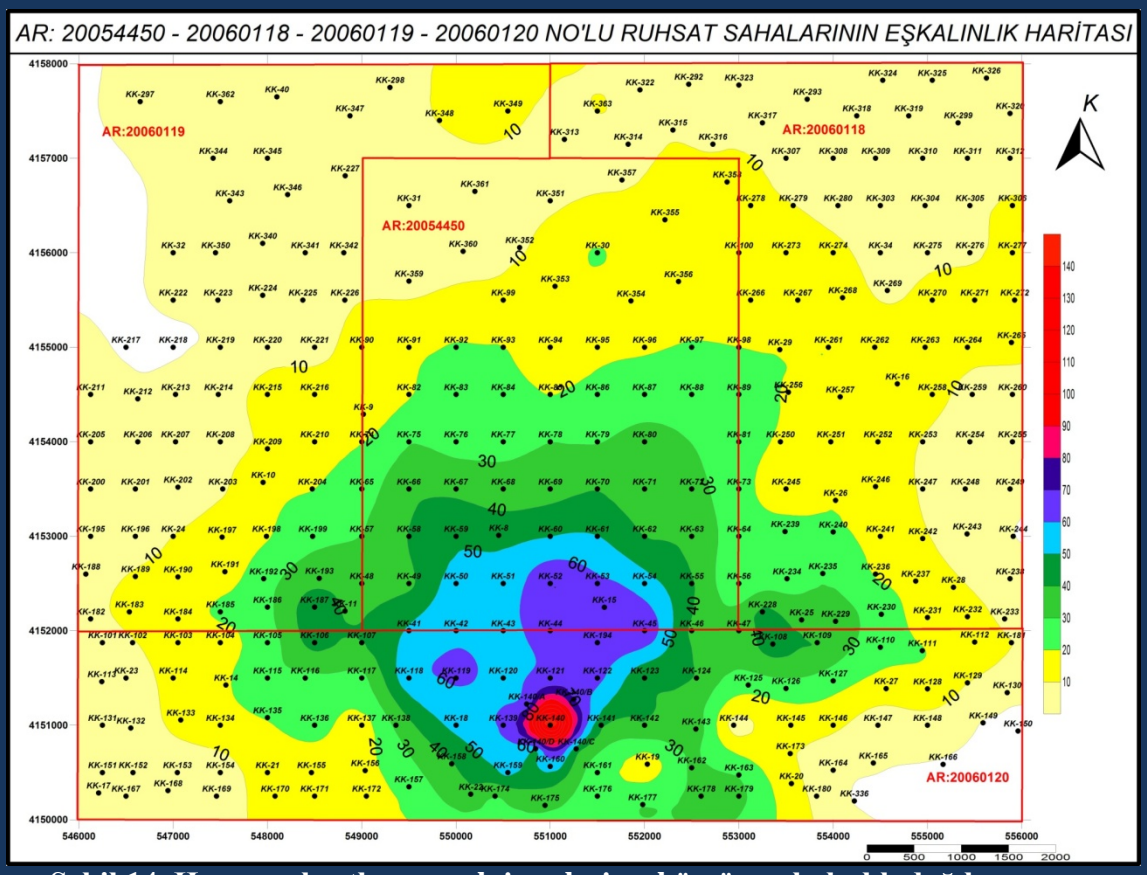

Şekil 14. Havza ruhsatları, sondaj yerleri ve kömür eş kalınlık dağılımı (kırmızı alan kömürün en kalın olduğu kesim'dir).

<u>Sahada Kesinleşen Görünür Toplam Rezerv: 1,83 milyar ton.</u>

(Bu rezervin 5250 MW gücündeki bir termik santrale yaklaşık 30 yıl yetebileceği düşünülmektedir.)

Sahanın MTA arama ruhsatları, 5995 sayılı kanunla değişik, 3213 sayılı kanunun 47. maddesi 16. fıkrası gereği Bakanlığımızın uygun göreceği ihtisaslaşmış Bakanlığın ilgili KİT kurumuna devrine hazırdır.

****